

Hankintalain uudistus / Tilannekatsaus

Konserni- ja kaupunkikehitysjaosto 01.06.2026 § 82
413/00.01.07/2026

Valmistelija Hallintojohtaja Ben Weizmann, talousjohtaja Mikko Tornikoski ja controller Jenni Sinkkonen

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettu laki eli niin kutsuttu hankintalaki säätelee menettelyä, miten julkisia hankintoja tehdään. Kun valtio, kunnat tai hyvinvointialueet ostavat tavaroita, palveluita tai urakoita, kyse on julkisista hankinnoista. Hankintalain tarkoituksena on turvata julkisten hankintojen avoimuus, tasapuolisuus ja tehokas kilpailu.

Hankintalaissa säädellään kilpailuttamismenettelyistä ja toimintavelvoitteista, joita julkisten viranomaisten ja muiden lain soveltamisalaan kuuluvien hankintayksiköiden on hankinnoissaan noudatettava. Hankintalain mukaan hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Hankintalaissa on säädetty sidosyksiköistä eli niin kutsutuista in-house -yhtiöistä. Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintayksiköstä erillistä sekä päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä, johon hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa. Lisäksi sidosyksikkö saa harjoittaa enintään viiden prosentin ja enintään 500 000 euron osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa.

Hankintalain mukaan hankintayksikön ei tarvitse kilpailuttaa hankintojaan lainsäädännön mukaisesti, jos se tekee hankinnan hankintalaissa tarkoitettulta sidosyksiköltään, vaikka sopimus täyttäisikin hankintalain mukaiset hankintasopimuksen tunnusmerkit.

Kokkolan kaupungin hankintalaissa tarkoittamia sidosyksiköitä, joilta kaupunki tekee sidosyksikköhankintoja ovat Työplus Yhtiöt Oy, Kokkolanseudun kehitys Oy (KOSEK) sekä KokkoPesu Oy. Yhtiöiden omistusosuudet jakautuvat seuraavasti:

Työplus Yhtiöt Oy

Kokkolan kaupunki 78,2 %
Kannuksen kaupunki 5,3 %
Kaustisen kunta 4,1 %
Vetelin kunta 3,1 %
Perhon kunta 2,9 %
Toholammin kunta 2,9 %
Halsuan kunta 1,4 %

Lestijärven kunta 1,0 %
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue 0,2 %
Pietarsaaren kaupunki 0,2 %
Luodon kunta 0,2 %
Keski-Pohjanmaan Koulutusyhtymä 0,2 %
Uudenkaarlepyyn kaupunki 0,2 %
Kruunupyyn kunta 0,2 %

Kokkolanseudun Kehitys Oy

Kokkolan kaupunki 93 %
Perhon kunta 7 %

KokkoPesu Oy

Kokkolan kaupunki 49,94 %
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue 49,94 %
Oulun Keskuspesula 0,11 %

Hallitus on antanut 5.2.2026 eduskunnalle esityksen hankintalain uudistamisesta. Uudistuksessa keskeisimpiä muutoksia ovat sidosyksikköhankintojen tiukentaminen, uudet velvoitteet hankintojen jakamisesta osiin, yhden tarjouksen kilpailuttamisvelvoite sekä markkinakartoituksen vahvistaminen.

Kaupungin kannalta merkittävin muutos on sidosyksikköhankintojen minimiomistusvaatimus, jossa hankintayksiköiltä vaaditaan vähintään 10 % omistusosuutta sidosyksiköiltä tehtävissä sidosyksikköhankinnoissa. Minimiomistusvaatimus tarkoittaa sitä, että kaikkien sidosyksiköiltä hankintoja tekevien hankintayksiköiden tulee omistaa sidosyksiköstä vähintään 10 %, jotta yhtiö voi edelleen toimia sidosyksikkönä. Jos sidosyksikkötoiminnan kriteerit eivät täyty, tulee hankintayksiköiden kilpailuttaa yhtiöltä ostamansa palvelut hankintalain mukaisesti.

Hankintalakiuudistus tulee toteutuessaan vaikuttamaan kaupungin sidosyksiköistä erityisesti Työplus Yhtiöt Oy:n toimintaan. Yhtiöllä on tällä hetkellä yhteensä 14 omistajaa, joista ainoastaan Kokkolan kaupungilla on yli 10 % omistusosuus. Yhtiön omistusrakenne ei siten täytä hankintalakiuudistuksen sidosyksikköhankintojen 10 %:n minimiomistusvaatimusta, eikä se voi uudistuksen jälkeen toimia sidosyksikkönä tällä omistusrakenteella.

Hankintalakiuudistuksen käsittely on vielä kesken eduskunnassa.

Kaupunginjohtaja

Konserni- ja kaupunkikehitysjaosto käy asiasta lähetekeskustelun.

Päätös

Konserni- ja kaupunkikehitysjaosto päätti siirtää asian käsittelyn seuraavaan kokoukseen.